Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

14 mai 2020*

„Trimitere preliminară – Mediu – Deșeuri – Directiva 1999/31/CE – Depozite de deșeuri existente – Perioada operațiunilor de posttratare a depozitului de deșeuri – Prelungire – Costurile depozitării deșeurilor – Principiul «poluatorul plătește» – Aplicare în timp a directivei”

În cauza C-15/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia), prin decizia din 18 decembrie 2018, primită de Curte la 10 ianuarie 2019, în procedura

A.m.a. – Azienda Municipale Ambiente SpA

împotriva

Consorzio Laziale Rifiuti – Co.La.Ri.,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul A. Arabadjiev (raportor), președinte de cameră, și domnii P. G. Xuereb și T. von Danwitz, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul R. Schiano, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 noiembrie 2019,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru A.m.a. - Azienda Municipale Ambiente SpA, de L. Opilio, de G. Pellegrino și de P. Cavasola, avvocati;

– pentru Consorzio Laziale Rifiuti – Co.La.Ri., de F. Tedeschini, avvocato;

– pentru Comisia Europeană, de G. Gattinara și de F. Thiran, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 16 ianuarie 2020,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: italiana.

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 10 și 14 din Directiva 1999/31/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșeuri (JO 1999, L 182, p. 1, Ediție specială 15/vol. 5, p. 94).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între A.m.a. – Azienda Municipale Ambiente SpA (denumită în continuare „A. M. A.”), responsabilă cu serviciul de colectare și de depozitare a deșeurilor urbane solide pentru municipalitatea Roma (Italia), pe de o parte, și Consorzio Laziale Rifiuti – Co.La.Ri., care exploatează depozitul de deșeuri Malagrotta (Regiunea Lazio, Italia), pe de altă parte, în legătură cu creșterea costurilor legate de obligația Co.La.Ri. de a asigura operațiunile de posttratare a respectivului depozit de deșeuri pentru o perioadă de cel puțin 30 de ani după dezafectarea acestuia, în loc de cei 10 ani prevăzuți inițial.

Cadrul legal

Dreptul Uniunii

3 Considerentele (25) și (29) ale Directivei 1999/31 au următorul cuprins:

„(25) întrucât depozitele de deșeuri care au fost închise înainte de modificarea prezentei directive nu fac obiectul deciziilor privind procedura de închidere;

[…]

(29) întrucât trebuie luate măsuri pentru a garanta faptul că prețurile pentru evacuarea deșeurilor în depozitele de deșeuri acoperă toate costurile care apar la instalarea și exploatarea depozitului de deșeuri, inclusiv, pe cât posibil, garanțiile financiare sau echivalentul acestora pe care operatorul depozitului de deșeuri trebuie să le depună, precum și costurile estimative pentru închiderea amplasamentului, inclusiv cele pentru perioada posttratare;”

4 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Obiectiv general”, prevede la alineatul (1):

„În vederea îndeplinirii cerințelor stabilite de Directiva 75/442/CEE [a Consiliului din 15 iulie 1975 privind deșeurile (JO 1975, L 194, p. 39)], în special articolele 3 și 4, prezenta directivă urmărește ca, prin intermediul unor cerințe tehnice și de exploatare stricte privind deșeurile și depozitele de deșeuri, să ofere măsuri, proceduri și linii directoare pentru a preveni sau a reduce, pe cât posibil, efectele negative asupra mediului și, mai ales, poluarea apelor de suprafață, a apelor subterane, a solului, a aerului și a mediului în general, inclusiv efectul de seră, precum și orice alte riscuri ulterioare pentru sănătatea umană pe care le pot avea activitățile de depozitare a deșeurilor pe durata întregului ciclu de viață al depozitului de deșeuri.”

5 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive:

[…]

(g) *depozit de deșeuri* înseamnă un amplasament de evacuare a deșeurilor pentru depozitarea deșeurilor pe sau în pământ (adică în subsol), […]

[…]

(l) *operator* înseamnă persoanele fizice sau juridice care sunt răspunzătoare pentru un depozit de deșeuri în conformitate cu legislația internă a statului membru în care este amplasat respectivul depozit de deșeuri; aceste persoane pot varia de la etapa de pregătire până la perioada posttratare;

[…]

(n) *deținător* înseamnă producătorul deșeurilor sau persoanele fizice sau juridice care sunt în posesia deșeurilor;

[…]”

6 Potrivit articolului 3 alineatul (1) din Directiva 1999/31, statele membre o aplică în cazul oricărui depozit de deșeuri, astfel cum este definit la articolul 2 litera (g) din directiva menționată.

7 Potrivit articolului 10 din aceeași directivă, intitulat „Costul evacuării deșeurilor în depozitele de deșeuri”:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura de faptul că toate costurile determinate de instalarea și de exploatarea unui depozit de deșeuri, inclusiv, pe cât posibil, costul garanției financiare sau a echivalentului acesteia menționat la articolul 8 litera (a) punctul (iv), precum și costurile estimative pentru închidere și operațiile posttratare pentru o perioadă de minimum 30 de ani sunt acoperite de prețul stabilit de operator pentru evacuarea oricărui tip de deșeu în depozitul respectiv. În funcție de cerințele formulate de Directiva 90/313/CEE a Consiliului din 7 iunie 1990 privind accesul liber la informații referitoare la mediu [(JO 1990, L 158, p. 56)], statele membre asigură transparența activității de culegere a datelor și de utilizare a oricărei informații necesare referitoare la cost.”

8 Articolul 13 din Directiva 1999/31, intitulat „Procedurile de închidere și posttratare”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre iau măsurile necesare pentru ca, după caz, în conformitate cu autorizația:

[…]

(c) după închiderea definitivă a unui depozit de deșeuri, operatorul acesteia este răspunzător de întreținerea, supravegherea și controlul pe durata fazei posttratare pe o perioadă a cărei durată este stabilită de autoritățile competente, luând în considerare perioada de timp în care depozitul de deșeuri ar putea prezenta un pericol.

Operatorul informează autoritățile competente cu privire la orice efecte dăunătoare semnificative care sunt descoperite în urma procedurilor de control și respectă decizia autorităților competente cu privire la natura și la calendarul măsurilor de remediere;

(d) atât timp cât autoritățile competente consideră că un depozit de deșeuri poate constitui o sursă de pericole pentru mediu și fără a aduce atingere legislației comunitare sau interne cu privire la obligațiile deținătorului deșeurilor, operatorul depozitul de deșeuri este răspunzător de supravegherea și analiza gazului generat de depozitul de deșeuri și a levigatului care provine din depozit, precum și de supravegherea regimului apelor subterane din vecinătatea amplasamentului depozitului de deșeuri, în conformitate cu anexa III.”

9 Potrivit articolului 14 din această directivă, intitulat „Depozitele de deșeuri existente”:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru ca depozitele de deșeuri autorizate sau care funcționau deja la data punerii în aplicare a prezentei directive să nu poată continua să își desfășoare activitatea fără a trece prin etapele enumerate mai jos în cel mai scurt timp posibil și în termen de maximum opt ani de la data stabilită la articolul 18 alineatul (1):

(a) într-o perioadă de un an de la data stabilită la articolul 18 alineatul (1), operatorul unui depozit de deșeuri elaborează și prezintă autorităților competente spre aprobare un plan de amenajare a spațiului care să includă detaliile enumerate la articolul 8 și măsurile de remediere pe care operatorul le consideră necesare pentru a îndeplini condițiile stabilite de prezenta directivă, cu excepția condițiilor stabilite în anexa I punctul 1.

(b) în urma prezentării planului de amenajare a spațiului, autoritățile competente iau o decizie definitivă prin care stabilesc dacă operațiile de exploatare mai pot continua pe baza respectivului plan de amenajare și a prezentei directive. Statele membre iau măsurile necesare pentru a închide cât mai repede posibil, în conformitate cu articolul 7 litera (g) și cu articolul 13, acele depozite de deșeuri care, în conformitate cu articolul 8, nu au primit o autorizație care să le permită să funcționeze în continuare.

(c) pe baza planului de amenajare aprobat, autoritățile competente autorizează lucrările necesare și stabilesc o perioadă temporară pentru finalizarea planului. Toate depozitele de deșeuri existente trebuie să îndeplinească cerințele stabilite în prezenta directivă, cu excepția cerințelor stabilite în anexa I punctul 1, în termen de maximum opt ani de la data stabilită la articolul 18 alineatul (1);

[…]”

10 Articolul 18 din directiva menționată prevede că statele membre asigură intrarea în vigoare a dispozițiilor necesare pentru a se conforma acesteia în termen de maximum doi ani de la data intrării ei în vigoare și informează de îndată Comisia Europeană cu privire la aceasta. În conformitate cu articolul 19, directiva a intrat în vigoare la 16 iulie 1999.

Dreptul italian

11 Directiva 1999/31 a fost transpusă în dreptul italian prin decreto legislativo n. 36 - Attuazione della direttiva 1999/31/CE relativa alle discariche di rifiuti (Decretul legislativ nr. 36 privind punerea în aplicare a Directivei 1999/31/CE privind depozitele de deșeuri) din 13 ianuarie 2003 (supliment ordinar la GURI nr. 59 din 12 martie 2003). Articolele 15 și 17 din acest decret, în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumit în continuare „Decretul legislativ nr. 36/2003”), transpun articolele 10 și, respectiv, 14 din Directiva 1999/31.

12 Potrivit articolului 15 din Decretul legislativ nr. 36/2003:

„Prețul depozitării deșeurilor trebuie să acopere costurile legate de instalarea și de exploatarea unui depozit de deșeuri, costurile garanției financiare și costurile estimate ale închiderii, precum și costurile operațiunilor de posttratare pentru o perioadă identică cu cea menționată la articolul 10 alineatul 1 litera i).”

13 Primul paragraf al articolului 10 din acest decret a fost abrogat prin decreto legislativo n. 59 - Attuazione integrale della direttiva 96/61/CE relativa alla prevenzione e riduzione integrate dell’inquinamento (Decretul legislativ nr. 59 privind punerea în aplicare integrală a Directivei 96/61/CE privind prevenirea și controlul integrat al poluării) din 18 februarie 2005 (supliment ordinar la GURI nr. 93 din 22 aprilie 2005).

14 Articolul 17 alineatul 1 din Decretul legislativ nr. 36/2003 prevede:

„Depozitele de deșeuri deja autorizate la data intrării în vigoare a prezentului decret pot continua să primească, până la 31 decembrie 2006, deșeurile pentru care au fost autorizate […]”

15 Articolul 17 alineatul 3 din acest decret legislativ prevede un termen pentru adaptarea depozitelor de deșeuri existente la noile cerințe în felul următor:

„În termen de șase luni de la data intrării în vigoare a prezentului decret, titularul autorizației menționate la alineatul 1 sau operatorul depozitului de deșeuri, mandatat de acesta, prezintă autorității competente un plan de amenajare a amplasamentului întocmit în funcție de criteriile menționate în prezentul decret, inclusiv garanțiile financiare prevăzute la articolul 14.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

16 A. M. A., o societate deținută de municipalitatea Roma (Italia), este concesionara activității de colectare, de transport, de tratare, de reciclare și de eliminare a deșeurilor urbane pe teritoriul acestei municipalități.

17 Prin contractul din 26 ianuarie 1996, aceasta a încredințat Co.La.Ri., până la 31 decembrie 2005, activitatea de eliminare a deșeurilor urbane solide prin depozitare în amplasamentul Malagrotta. În temeiul acestui contract, A. M. A. este „deținător” în sensul articolului 2 litera (n) din Directiva 1999/31, în timp ce Co.La.Ri. este „operator” în sensul articolului 2 litera (l) din această directivă. Toate deșeurile municipalității Roma au fost depozitate în depozitul de deșeuri Malagrotta până la închiderea acestuia.

18 Din dosarul de care dispune Curtea reiese că, în conformitate cu articolul 10 din Directiva 1999/31, durata operațiunilor de posttratare a amplasamentului Malagrotta după închidere a fost prelungită la 30 ani, în loc de cei 10 ani prevăzuți inițial de contractul menționat.

19 Prin sentință arbitrală, A. M. A. a fost obligată la rambursarea către Co.La.Ri. a sumei de 76 391 533,29 euro, ca urmare a cheltuielilor legate de obligația acestuia din urmă de a asigura operațiunile de posttratare a depozitului de deșeuri pentru o perioadă de cel puțin 30 de ani. A. M. A. a formulat o acțiune împotriva acestei hotărâri la Corte d’appello di Roma (Curtea de Apel din Roma, Italia). Aceasta din urmă a confirmat hotărârea menționată, considerând că dispozițiile Directivei 1999/31 erau aplicabile tuturor depozitelor de deșeuri aflate deja în curs de exploatare la momentul intrării în vigoare a Decretului legislativ nr. 36/2003. A. M. A. a formulat recurs împotriva deciziei Corte d’appello di Roma (Curtea de Apel din Roma).

20 Instanța de trimitere își exprimă îndoielile cu privire la conformitatea cu dreptul Uniunii a concluziilor formulate de Corte d’appello di Roma (Curtea de Apel din Roma) privind aplicarea dispozițiilor Directivei 1999/31, precum cele referitoare la costurile operațiunilor de posttratare, în cazul unui depozit de deșeuri existent precum Malagrotta. Potrivit A. M. A., Decretul legislativ nr. 36/2003 nu ar face decât să prevadă, pentru depozitele de deșeuri existente, o perioadă tranzitorie, probabil pentru punerea în conformitate a depozitelor de deșeuri, dar nu ar menționa o sarcină financiară legată de operațiunile de posttratare a acestor depozite de deșeuri după eventuala lor închidere.

21 Instanța menționată ridică, în această privință, problema compatibilității obligației deținătorului de a suporta costurile legate de operațiunile de posttratare a depozitului de deșeuri, prin încălcarea acordurilor contractuale încheiate între deținător și operator, care limitau la 10 ani, iar nu la 30 de ani, durata întreținerii, incluzând în același timp costurile legate de deșeurile stocate înainte de intrarea în vigoare a Decretului legislativ nr. 36/2003.

22 În aceste condiții, Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație, Italia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Este compatibilă cu articolele 10 și 14 din Directiva 1999/31 interpretarea reținută de instanța de apel potrivit căreia articolele 15 și 17 din Decretul legislativ [nr. 36/2003], prin care au fost transpuse în ordinea juridică națională articolele 10 și 14 din Directiva 1999/31, se aplică în mod retroactiv, fapt care are drept efect supunerea necondiționată la obligațiile prevăzute de aceste dispoziții a depozitelor de deșeuri existente care dețin deja autorizație de exploatare, în special la prelungirea de la 10 la 30 de ani a perioadei operațiunilor de posttratare a depozitului de deșeuri?

2) În special – în lumina conținutului articolelor 10 și 14 din Directiva 1999/31, care invită statele membre să ia «măsurile necesare pentru a se asigura de faptul că toate costurile determinate de instalarea și de exploatarea unui depozit de deșeuri, inclusiv, pe cât posibil, costul garanției financiare sau al echivalentului acesteia menționat la articolul 8 litera (a) punctul (iv), precum și costurile estimative pentru închidere și operațiile posttratare pentru o perioadă de minimum 30 de ani sunt acoperite de prețul stabilit de operator pentru evacuarea oricărui tip de deșeu în depozitul respectiv» și, respectiv, «măsurile necesare pentru ca depozitele de deșeuri autorizate sau care funcționau deja la data punerii în aplicare a prezentei directive să […] poată continua să își desfășoare activitatea» –, este compatibilă cu aceste dispoziții interpretarea reținută de instanța de apel potrivit căreia articolele 15 și 17 din Decretul legislativ [nr. 36/2003] se aplică depozitelor de deșeuri existente care dețin deja autorizație de exploatare, deși la transpunerea obligațiilor care sunt impuse de asemenea depozitelor de deșeuri existente, articolul 17 se limitează să prevadă o perioadă tranzitorie și nu conține nicio măsură care să vizeze limitarea impactului financiar al prelungirii asupra «deținătorului»?

3) Este conformă cu articolele 10 și 14 din Directiva 1999/31 interpretarea reținută de instanța de apel potrivit căreia articolele 15 și 17 din Decretul legislativ [nr. 36/2003] se aplică depozitelor de deșeuri existente care dețin deja autorizație de exploatare și în ceea ce privește sarcinile financiare care decurg din obligațiile care le sunt astfel impuse, și în special din prelungirea de la 10 la 30 de ani a perioadei operațiunilor de posttratare a amplasamentului, făcând ca aceste sarcini să fie suportate de «deținător» și legitimând astfel creșterea pentru acesta din urmă a tarifelor stabilite în contractele care reglementează activitatea de eliminare a deșeurilor?

4) În sfârșit, este conformă cu articolele 10 și 14 din Directiva 1999/31 interpretarea reținută de instanța de apel potrivit căreia articolele 15 și 17 din Decretul legislativ [nr. 36/2003] se aplică depozitelor de deșeuri existente care dețin deja autorizație de exploatare și în ceea ce privește sarcinile financiare care decurg din obligațiile care le sunt astfel impuse, și în special din prelungirea de la 10 la 30 de ani a perioadei operațiunilor de posttratare a amplasamentului, interpretare pe care instanța de apel a reținut-o atunci când a considerat că aceste cheltuieli trebuie să fie determinate ținând seama nu numai de deșeurile care urmau să fie depozitate începând cu intrarea în vigoare a dispozițiilor de transpunere, ci și de cele deja depozitate anterior?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

23 Co.La.Ri. contestă admisibilitatea cererii de decizie preliminară.

24 Acesta arată că întrebările adresate de instanța de trimitere sunt lipsite de relevanță pentru soluționarea litigiului principal și au fost soluționate prin constatarea inadmisibilității motivelor de recurs. Astfel, potrivit Co.La.Ri., obligația sa de a suporta cheltuielile legate de operațiunile de posttratare a depozitului de deșeuri Malagrotta nu a fost contestată pe fond la Corte d’appello di Roma (Curtea de Apel din Roma) și ar avea, așadar, autoritate de lucru judecat.

25 Co.La.Ri. arată de asemenea că instanța de trimitere nu prezintă motivele de drept care justifică sesizarea Curții și invocă lipsa unei divergențe reale de interpretare a dispozițiilor în discuție în litigiul principal în vederea soluționării litigiului principal.

26 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, articolul 267 TFUE instituie o procedură de cooperare directă între Curte și instanțele statelor membre. În cadrul acestei proceduri, întemeiată pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, orice apreciere a situației de fapt din cauză este de competența instanței naționale, care trebuie să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții, în timp ce Curtea este abilitată să se pronunțe numai asupra interpretării sau a validității unui text al Uniunii pornind de la faptele care îi sunt indicate de instanța națională (Hotărârea din 16 iunie 2015, Gauweiler și alții, C-62/14, EU:C:2015:400, punctul 15, precum și jurisprudența citată).

27 Întrebările adresate de instanțele naționale beneficiază de o prezumție de pertinență, iar Curtea poate refuza să se pronunțe asupra acestor întrebări numai dacă este evident că interpretarea solicitată nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, în cazul în care problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările respective (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 decembrie 2018, Wightman și alții, C-621/18, EU:C:2018:999, punctul 27, precum și jurisprudența citată).

28 În speță, Corte suprema di cassazione (Curtea de Casație) expune, în cererea sa de decizie preliminară, motivele care o determină să solicite Curții o interpretare a articolelor 10 și 14 din Directiva 1999/31, precum și o definiție a normelor prevăzute de această directivă.

29 În special, aceasta solicită Curții să se pronunțe, în cadrul unui litigiu privind costurile închiderii unui depozit de deșeuri și ale operațiunilor de posttratare, cu privire la conținutul și la întinderea obligațiilor care decurg eventual din aceste dispoziții în sarcina statului membru în cauză, a operatorului depozitului de deșeuri și a deținătorului deșeurilor, precum și cu privire la conformitatea măsurilor de transpunere cu aceste dispoziții ale Directivei 1999/31, ceea ce implică faptul că prezenta hotărâre are consecințe concrete pentru soluționarea litigiului principal.

30 Rezultă că cererea de decizie preliminară este admisibilă și, prin urmare, că este necesar să se răspundă la întrebările adresate de instanța de trimitere.

Cu privire la întrebările preliminare

31 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 10 și 14 din Directiva 1999/31 trebuie interpretate în sensul că se opun interpretării unei dispoziții naționale potrivit căreia un depozit de deșeuri în curs de exploatare la data transpunerii acestei directive trebuie supus obligațiilor care decurg din directiva menționată și în special unei prelungiri a perioadei operațiunilor de posttratare a acestui depozit de deșeuri, fără a fi necesar să se facă distincție în funcție de data de depozitare a deșeurilor și nici să se prevadă vreo măsură care să vizeze limitarea efectelor financiare ale acestei prelungiri în ceea ce îl privește pe deținătorul deșeurilor.

32 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că Directiva 1999/31 are ca obiectiv general, astfel cum reiese din articolul 1 din aceasta, să prevadă, prin intermediul unor cerințe tehnice și de exploatare stricte privind deșeurile și depozitele de deșeuri, măsuri, proceduri și linii directoare pentru a preveni sau a reduce, pe cât posibil, efectele negative asupra mediului și, mai ales, poluarea apelor de suprafață, a apelor subterane, a solului, a aerului și a mediului în general, inclusiv efectul de seră, precum și orice alte riscuri ulterioare pentru sănătatea umană, pe durata întregului ciclu de viață al depozitului de deșeuri.

33 Articolul 3 alineatul (1) din această directivă prevede că aceasta se aplică oricărui depozit de deșeuri, definit la articolul 2 litera (g) din directiva menționată drept un amplasament de evacuare a deșeurilor pentru depozitarea deșeurilor pe sau în pământ.

34 În plus, din considerentul (25) al Directivei 1999/31 reiese că depozitele de deșeuri care au fost închise înainte de transpunerea acestei directive nu fac obiectul dispozițiilor pe care aceasta le conține în materie de procedură de închidere. În plus, în temeiul articolului 18 alineatul (1) coroborat cu articolul 19 din această directivă, statele membre asigură intrarea în vigoare a dispozițiilor naționale necesare pentru a se conforma acesteia în termen de doi ani începând de la 16 iulie 1999.

35 Astfel, numai depozitele de deșeuri care erau deja închise înainte de data transpunerii Directivei 1999/31 și cel mai târziu la 16 iulie 2001 nu sunt vizate de obligațiile care decurg din Directiva 1999/31 în materie de închidere. Nu aceasta este situația depozitului de deșeuri Malagrotta, care, astfel cum nu se contestă între părțile din litigiul principal, era încă în activitate la această dată.

36 În această privință, trebuie să se precizeze că, în temeiul articolului 14 din directiva menționată, statele membre trebuiau să ia măsurile necesare pentru ca depozitele de deșeuri autorizate sau care funcționau la aceeași dată să nu poată continua să își desfășoare activitatea decât dacă toate măsurile indicate la acest articol erau puse în aplicare în cel mai scurt timp posibil și cel mai târziu la 16 iulie 2009. (Hotărârea din 25 februarie 2016, Comisia/Spania C-454/14, nepublicată, EU:C:2016:117, punctul 35).

37 Reiese din jurisprudența Curții că respectivul articol instituie un regim tranzitoriu derogatoriu în vederea punerii în conformitate a acestor depozite de deșeuri cu noile cerințe de mediu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 aprilie 2014, Ville d'Ottignies-Louvain-la-Neuve și alții, C-225/13, EU:C:2014:245, punctele 33 și 34, precum și Hotărârea din 25 februarie 2016, Comisia/Spania, C-454/14, nepublicată, EU:C:2016:117, punctul 36).

38 În plus, articolul 14 litera (b) din Directiva 1999/31 impune, pe de o parte, ca autoritățile naționale competente să ia o decizie definitivă prin care să stabilească dacă operațiile de exploatare mai pot continua pe baza respectivului plan de amenajare și a acestei directive și, pe de altă parte, ca statele membre să ia măsurile necesare pentru a închide cât mai repede posibil acele depozite de deșeuri care nu au primit o autorizație care să le permită să funcționeze în continuare (Hotărârea din 25 februarie 2016, Comisia/Spania, C-454/14, nepublicată, EU:C:2016:117, punctul 37).

39 Articolul 14 litera (c) din directiva menționată prevede în esență că, pe baza planului de amenajare aprobat, autoritatea competentă autorizează lucrările necesare și stabilește o perioadă tranzitorie pentru finalizarea planului, precizându-se că toate depozitele de deșeuri existente trebuie să îndeplinească cerințele stabilite de aceeași directivă, cu excepția celor menționate la punctul 1 din anexa I la aceasta, până la 16 iulie 2009 (Hotărârea din 25 februarie 2016, Comisia/Spania, C-454/14, nepublicată, EU:C:2016:117, punctul 38).

40 Trebuie să se constate că articolul 14 din Directiva 1999/31 nu poate fi interpretat în sensul că exclude depozitele de deșeuri existente de la aplicarea altor dispoziții ale acestei directive.

41 În ceea ce privește în special depozitele de deșeuri autorizate sau în curs de exploatare la data transpunerii Directivei 1999/31 și supuse unei proceduri de închidere ulterioare, precum depozitul de deșeuri Malagrotta, trebuie să se considere că acestea trebuie să fie conforme cu prevederile articolului 13 din această directivă referitor la procedura de închidere și de posttratare.

42 Obligațiile de posttratare a amplasamentului, prevăzute la articolul 13 litera (c) din Directiva 1999/31, sunt aplicabile cel târziu la expirarea perioadei tranzitorii. Operatorul trebuie, la acest moment, să asigure întreținerea, supravegherea și controlul depozitului de deșeuri, după închiderea acestuia din urmă, pe toată durata pe care autoritatea competentă o va considera necesară, ținând seama de perioada în care respectivul depozit de deșeuri poate prezenta riscuri.

43 Această dispoziție trebuie interpretată în lumina articolului 10 din directiva menționată, care prevede, printre altele, că statele membre iau măsuri pentru a se asigura că costurile estimative pentru închidere și pentru operațiunile de posttratare pentru o perioadă de minimum 30 de ani sunt acoperite de prețul stabilit de operator pentru evacuarea oricărui tip de deșeu în depozitul respectiv.

44 Curtea a constatat deja efectul direct al acestui articol, care pune în sarcina statelor membre, în termeni neechivoci, o obligație de rezultat precisă și care nu este supusă niciunei condiții cu privire la aplicarea normei pe care o conține. Astfel, această dispoziție impune ca statele membre să ia măsuri pentru a garanta că prețul solicitat pentru evacuarea deșeurilor în depozite de deșeuri este stabilit astfel încât să acopere toate costurile care apar la instalarea și la exploatarea unui depozit de deșeuri. Curtea a precizat că această dispoziție nu impune statelor membre nicio metodă precisă în ceea ce privește finanțarea costurilor depozitării deșeurilor (Hotărârea din 24 mai 2012, Amia, C-97/11, EU:C:2012:306, punctele 34 și 35).

45 Rezultă de aici, în primul rând, că, în conformitate cu articolele 10, 13 și 14 din Directiva 1999/31, operatorul unui depozit de deșeuri în curs de exploatare la data transpunerii acestei directive trebuie să fie obligat să garanteze, timp de cel puțin 30 de ani, operațiunile de posttratare a depozitului de deșeuri.

46 În speță, din elementele dosarului prezentat Curții reiese că obligația Co.La.Ri. de a gestiona depozitul de deșeuri Malagrotta rezultă, în ultimul rând, din planul de reorganizare, adoptat în conformitate cu dispozițiile articolului 14 din Directiva 1999/31 și ale articolului 17 din Decretul legislativ nr. 36/2003, și aprobat de autoritatea competentă. Ca urmare a acestui plan, Co.La.Ri. a fost supus tuturor obligațiilor de posttratare a depozitului de deșeuri Malagrotta pe durata minimă impusă de directivă, și anume 30 de ani, în loc de cei 10 ani prevăzuți inițial.

47 În ceea ce privește, în al doilea rând, aspectul dacă, în ceea ce privește aplicarea acestor obligații, trebuie să se stabilească o distincție în funcție de data sosirii deșeurilor, este necesar să se constate că Directiva 1999/31 nu prevede o aplicare diferențiată a obligațiilor menționate după cum deșeurile au fost primite și stocate înainte sau după expirarea termenului de transpunere a acestei directive și nici în funcție de amplasamentul de stocare a acestor deșeuri în cadrul depozitului de deșeuri. Astfel cum reiese din textul articolului 10 din această directivă, obligația de posttratare a unui depozit de deșeuri pe o perioadă de cel puțin 30 de ani privește, în general, evacuarea oricărui tip de deșeuri în acest depozit de deșeuri.

48 Prin urmare, nu se poate admite, având în vedere obiectivul Directivei 1999/31, că obligația de posttratare a unui depozit de deșeuri se aplică, pe de o parte, deșeurilor care au fost stocate acolo înainte de expirarea termenului de transpunere pentru o perioadă de 10 ani și, pe de altă parte, deșeurilor care au fost stocate acolo după expirarea acestui termen, pentru o perioadă de 30 de ani.

49 Astfel, este necesar să se considere că obligația de posttratare a unui depozit de deșeuri pentru o perioadă de cel puțin 30 de ani, astfel cum a fost prevăzută la articolul 10 din Directiva 1999/31, se aplică independent de data la care deșeurile au fost depozitate. Această obligație privește, așadar, în principiu, întregul depozit de deșeuri în cauză.

50 În al treilea rând, în ceea ce privește consecințele financiare care decurg din stabilirea sau din extinderea perioadei operațiunilor de posttratare a depozitului de deșeuri la cel puțin 30 de ani, trebuie amintit că articolul 10 din Directiva 1999/31 impune, astfel cum rezultă de asemenea din considerentul (29) al acestei directive, luarea de către statele membre a unor măsuri pentru a garanta că prețul solicitat pentru evacuarea deșeurilor în depozite de deșeuri este stabilit astfel încât să acopere toate costurile care apar la instalarea și la exploatarea unui depozit de deșeuri (Hotărârea din 25 februarie 2010, Pontina Ambiente, C-172/08, EU:C:2010:87, punctul 35, și Hotărârea din 24 mai

2012, Amia, C-97/11, EU:C:2012:306, punctul 34). Astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 56 din concluzii, aceste costuri includ costurile estimate ale închiderii amplasamentului și ale operațiunilor de posttratare pentru o perioadă de cel puțin 30 de ani.

51 Această cerință este o expresie a principiului „poluatorul plătește”, care implică, după cum a statuat deja Curtea în cadrul Directivei 75/442 și al Directivei 2006/12/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006 privind deșeurile (JO 2006, L 114, p. 9, Ediție specială, 15/vol. 16, p. 45), ca respectivul cost al eliminării deșeurilor să fie suportat de deținătorii acestora. Aplicarea acestui principiu se înscrie în obiectivul Directivei 1999/31, care, potrivit articolului 1 alineatul (1), urmărește îndeplinirea cerințelor Directivei 75/442, în special ale articolului 3 din aceasta, care impune, printre altele, statelor membre să adopte măsurile adecvate pentru promovarea prevenirii sau reducerii cantităților de deșeuri produse (Hotărârea din 25 februarie 2010, Pontina Ambiente, C-172/08, EU:C:2010:87, punctul 36 și jurisprudența citată).

52 De altfel, Curtea a constatat deja că, în măsura în care nu există, în stadiul actual al dreptului Uniunii, nicio reglementare adoptată în temeiul articolului 192 TFUE care să impună statelor membre o metodă precisă în ceea ce privește finanțarea costurilor de instalare și de exploatare a depozitelor de deșeuri, această finanțare poate, la alegerea statului membru în cauză, să fie asigurată în mod nediferențiat, prin intermediul unei taxe, al unei redevențe sau prin orice altă modalitate (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 iulie 2009, Futura Immobiliare și alții, C-254/08, EU:C:2009:479, punctul 48, precum și Hotărârea din 25 februarie 2010, Pontina Ambiente, C-172/08, EU:C:2010:87, punctul 33).

53 Astfel, oricare ar fi normele naționale care reglementează depozitele de deșeuri, aceste norme trebuie să garanteze că totalitatea cheltuielilor de exploatare a unor astfel de amplasamente sunt suportate efectiv de deținătorii care depozitează deșeuri în vederea eliminării. Astfel, a da naștere, în sarcina operatorului, unor astfel de cheltuieli ar conduce la imputarea, în sarcina acestui operator, a costurilor legate de eliminarea unor deșeuri pe care nu le-a generat, ci cărora le asigură pur și simplu eliminarea în cadrul activităților sale de prestator de servicii. (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 februarie 2010, Pontina Ambiente, C-172/08, EU:C:2010:87, punctele 37 și 38).

54 O astfel de interpretare este conformă cu obligația de a preveni sau de a reduce pe cât posibil efectele nefaste asupra mediului, astfel cum decurge din principiul „poluatorul plătește”. Astfel cum a subliniat doamna avocată generală la punctul 62 din concluzii, deși Directiva 1999/31 nu menționează în mod expres acest principiu în contextul articolului 10, totuși este vorba, în temeiul articolului 191 alineatul (2) TFUE, despre un principiu fundamental al dreptului Uniunii în materie de mediu care trebuie, prin urmare, să fie luat în considerare în mod necesar în cadrul interpretării acesteia.

55 Rezultă că, deși statul membru în cauză trebuie, în temeiul articolului 10 din Directiva 1999/31, să fi adoptat măsurile pentru a asigura că prețul solicitat pentru eliminarea prin depozitare a deșeurilor este stabilit astfel încât să acopere, printre altele, toate costurile legate de închiderea unui depozit de deșeuri și de operațiunile de posttratare, aspect a cărui verificare va reveni instanței de trimitere, acest articol nu poate fi interpretat în sensul că impune statului membru respectiv să adopte măsuri care vizează limitarea efectelor financiare ale unei eventuale prelungiri a perioadei operațiunilor de posttratare în discuție asupra deținătorului deșeurilor.

56 În ceea ce privește argumentul potrivit căruia principiile securității juridice și neretroactivității legii ar fi încălcate ca urmare a prelungirii perioadei operațiunilor de posttratare a depozitelor de deșeuri fără luarea în considerare a datei de stocare a deșeurilor și fără limitarea efectelor financiare față de deținătorul deșeurilor, rezultă, desigur, dintr-o jurisprudență constantă a Curții că norme materiale de drept al Uniunii trebuie interpretate, pentru garantarea respectării principiilor securității juridice și protecției încrederii legitime, în sensul că se aplică situațiilor existente anterior intrării lor în vigoare numai în măsura în care rezultă cu claritate din dispozițiile, din finalitatea sau din economia lor că trebuie să le fie atribuit un astfel de efect (Hotărârea din 14 martie 2019, Textilis, C-21/18, EU:C:2019:199, punctul 30 și jurisprudența citată).

57 Trebuie amintit cu toate acestea că o normă de drept nouă se aplică începând de la intrarea în vigoare a actului care o instituie și că, deși aceasta nu se aplică situațiilor juridice născute și care au devenit definitive anterior acestei intrări în vigoare, ea se aplică imediat efectelor viitoare ale unei situații născute sub imperiul legii vechi, precum și situațiilor juridice noi. Soluția este diferită, sub rezerva respectării principiului neretroactivității actelor juridice, numai dacă noua normă este însoțită de dispoziții speciale care stabilesc în mod specific condițiile de aplicare în timp a acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2015, Comisia/Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, punctul 32 și jurisprudența citată).

58 Or, astfel cum s-a arătat la punctele 34 și 35 din prezenta hotărâre, stabilirea duratei operațiunilor de posttratare a unui depozit de deșeuri la cel puțin 30 de ani, prevăzută la articolul 10 din Directiva 1999/31, nu vizează depozitele de deșeuri închise înainte de data transpunerii acestei directive. Aceasta nu privește, așadar, situațiile juridice născute și stabilite definitiv anterior acestei date și, prin urmare, nu are efect retroactiv. În schimb, aceasta constituie, atât în privința operatorului acestui depozit de deșeuri, cât și a deținătorului deșeurilor care sunt stocate în acesta, un caz de aplicare a unei norme noi efectelor viitoare ale unei situații născute sub imperiul normei vechi.

59 În speță, depozitul de deșeuri Malagrotta era în curs de exploatare la data transpunerii directivei menționate, iar închiderea sa a intervenit sub imperiul acesteia.

60 Trebuie adăugat că costurile estimate ale operațiunilor de posttratare, în sensul articolului 10 din Directiva 1999/31, trebuie să fie efectiv legate de consecințele pe care deșeurile depozitate pe un anumit amplasament le-ar putea avea asupra mediului. În această privință, trebuie să se efectueze o evaluare a tuturor elementelor relevante privind cantitatea și tipologia deșeurilor prezente în depozitul de deșeuri și care pot surveni în perioada operațiunilor de posttratare.

61 Pentru a defini costurile operațiunilor de posttratare a unui depozit de deșeuri la un nivel care să permită îndeplinirea efectivă și proporțională a obiectivului menționat la articolul 1 alineatul (1) din Directiva 1999/31, și anume limitarea riscului pe care un depozit de deșeuri îl poate reprezenta pentru mediu, o astfel de evaluare trebuie să țină seama și de costurile deja suportate de deținător, precum și de costurile estimate pentru serviciile care vor fi prestate de operator.

62 În speță, suma pe care Co.La.Ri. are dreptul să o solicite de la A. M. A trebuie să fie stabilită ținând seama de elementele evocate la punctele 60 și 61 precedente și prezentate, conform articolului 14 alineatul (1) litera (a) din Directiva 1999/31, în planul de amenajare a amplasamentului prezentat autorității competente. În plus, nivelul acestui cuantum trebuie stabilit astfel încât să acopere exclusiv creșterea costurilor de întreținere legată de prelungirea cu 20 de ani a duratei operațiunilor de posttratare a acestui depozit de deșeuri, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

63 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolele 10 și 14 din Directiva 1999/31 trebuie interpretate în sensul că nu se opun interpretării unei dispoziții naționale potrivit căreia un depozit de deșeuri în curs de exploatare la data transpunerii acestei directive trebuie să fie supus obligațiilor care decurg din directiva menționată și în special unei prelungiri a perioadei operațiunilor de posttratare a acestui depozit de deșeuri, fără să fie necesar să se distingă în funcție de data de stocare a deșeurilor și nici să se prevadă vreo măsură care să vizeze limitarea efectelor financiare ale acestei prelungiri în ceea ce îl privește pe deținătorul deșeurilor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

64 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolele 10 și 14 din Directiva 1999/31/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșeuri trebuie interpretate în sensul că nu se opun interpretării unei dispoziții naționale potrivit căreia un depozit de deșeuri în curs de exploatare la data transpunerii acestei directive trebuie să fie supus obligațiilor care decurg din directiva menționată și în special unei prelungiri a perioadei operațiunilor de posttratare a acestui depozit de deșeuri, fără să fie necesar să se distingă în funcție de data de stocare a deșeurilor și nici să se prevadă vreo măsură care să vizeze limitarea efectelor financiare ale acestei prelungiri în ceea ce îl privește pe deținătorul deșeurilor.

Semnături